

ХАҢЫАТ
1931 СЫЛАЛТЫННЫ
15 КҮНҮТЭН ТАХСАР

№ 129-130
(8574-8575)
СУБУОТА
2000 снл
Сэтннннн
11 күнэ

ЧУРАПЧЫ УЛУУНХУН ХАҢЫАТА

Сэтнннн 10 күнэ
Милиция күнэ

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Сэбизсэй былаас олохтоммута үгүс күнүгэр, ол эбэтэр сэтнннн 10 күнүгэр, "Рабочий милиция" тэриллбитэ. Ити кэмтэн ылатар Россия милицията дьон-сэргэ нус-хас олохун арааччылыыр аналын ыһахтыбакка, үлэтин дүккүөрдээхтик толорон кэллэ.

Милиция үлэтэ үгүс уратылардаах. Сокуону, бэрээдэги кэбээччилэри уодьуганчааһын, буруйу оноргуулары арыыйы, буруйга-сэмэс тардыы, сэрэтэр характердаах дьаһаллары ылыы, гражданныр олохторугар уонна доруобуйаларыгар суоһааһыны туоратыыны хааччыыга үлэлээһин хорсун санааны, психологической бэлэмнээх буолууну эрэйэр. Чурапчы улуунун ис дьыалаага отделын сотрудниктара бу уустук, бочуоттаах үлэлэрин чистээхтик толороллор.

Албан ааттаах Российскай милиция төрүтүтүмүт күнүнэн отдел бэри үлэлиттэрин, ытыктабыллаах ветеранарбытын иттиитик-истинник эбэрдэлиибит! Олох ыарахан олуктарыгар бар дьонно үрдүктүк сыаналанар чыһинэй, ыраас, бэрээдэктээх буолуу хаачыстыбаларын сүтэрбэккэ, общественной бэрээдэги бөөрөгөтүүгэ дьулуурдаахтык үлэлиэхтэрэ дьин эрэнэбит.

К. НЕУСТРОВ,
улуустаагы ис дьыала отделын
начальника, милиция майора.

Сэтнннн 26 күнэ -
Улуус Мунньаһын
депутаттарын
быыбардыыр күн

ТӨЛКӨ САНААЛАРЫМ

Бийиги Чурапчыбыт улуунугар Улуустаагы Мунньах депутаттарын быыбарга бэрт наарылык, эйэ-дэмнээхтик күөгэйэн, нус-бааны, тигэзлэ, ыһыта-хаһыта, дарбаана суох кэлэн иһэр бадахтаах. Ол курдук, хонук баччатыгар дьэри депутатка кандидаттарга турбуттартан бири да кандидат сырдатыллан иһиллэрин. Баар, олус билэр дьоммут уокурукка турбуттарынан уолуһуйбалыт да буолуо.

Депутатка кандидаттар регистрацияламмыттарын

кордохха үөрэх-интин үлэлиттэрин коллективтарыттан 12 кандидаттан 8-на оскуола директордара туруоруллубуттар. Бу Чурапчы улууна үөрэххэ дьулуурдаахтык хардыылаан иһинтик бири көстүүтэ буолуон сөп. Дьинэр даһаны тыа нэһилиэгэр оскуолаттан улахан баһылыыр тэрилтэ да суох буолла. Онон оскуола коллективтыттан хойуутук туруорулланактара. Улууска эмп үлэлиттэрин коллективтарыттан чорон соротох иһин туруоруллубута олус сэмэй.

Тан собус хайдыһылаах куолаас бэриллэнэ Хатылытаагы, Чапырдаагы, Уругу Күүлээһи, Новгородоваагы, Маарыкчааннаагы уокуруктарга таксыан сөп бадахтаах. Онтон атын уокуруктар депутатка кандидаттарыгар хайдах эр ким элбэх куолаһы ыһахтааһа сэрэжиллэр курдук. Холбоур, Кытаанахтаагы уокурукка Арыылаах суолун олоххо илгэлтэрэр бадалаах быыбардааччы куолаһын Попов Николай Николаевич иһин, хата, биэрэрэ буолуо дьин тааһынахха сөп.

Новгородоваагы уокурук быыбардааччылары саамай сөлкө пенсионной управление начальнига Макарова Варвара Васильевнаны депутатка кандидаттынан туруорубуттар. Улуус 4200-тэн тахса пенсиондаах-

тарын интэриэһин комүскүүр үлэлээх Варвара Васильевна талыллара олус наада. Бу санаам бүтүүн пенсия ылааччылар баба санаалара буолуо дии саныбын. Онон, Новгородоваагы уокурук быыбардааччылары, бири уокурук интэриэһин эрэ иһин куоластаабаккыт, бүтүн улуус пенсиялаахтарын интэриэстэрин комүскүүгүт, ону өйдөөн куоластыаххытын сөп этэ.

Мин санаабар, Василий Николаевич Коркин куолаһын үөрөппит, олох аартыгар дабайарга түстээбит оботугар, саама биллэн-көстөн, үүнэн иһэр үлэлит Варвара Васильевна Макарова туһатыгар турган биэрэн сөп этэ. Манна Василий Николаевич хотторуута туох да суох, хата, улуус пенсионердарыгар үгүс суолу тосхойуутун курдук өйдөнүлэн, кырдыабаастартан нактал ыһыаһа.

Чараннаагы уокурукка турбут Сибиряков Марк Гермогенович итээл ыллаһына, Улуус Мунньаһын председатели буолара дуу дьин төлкө санаалаахпын.

Бу быыбарга мин түстээһиннэрим итинниктар. Ааспыт бири быыбарга улуус бочуоттаах гражданнын, Чурапчы коммунистарын сөлөкөт секретардара Бельих Михаил Иннокентьевич "Улахан ойуун курдук түсчүт эбиккин" дьин сыаналаабыта. Ону үчүгүйдик санаан, тус санаабын суруйдум. Ойуун да барытын таба таайар, төлөкүтүр, көрүүлэнэр буолбатах ... Дээ кайдах буолар?

Прокопий ФЛЕГОНТОВ,
кырдыабас быыбардааччы.

Соботуолка системата

НЭҢИЛИЭННЭ ДОХУОТТАНАР, АТЫЫ ЭЛБИИР

Алабар нэһилиэгэр киһи көрөхсүн көрөрө элбэх. Бастаан, бөһүөлүк тупсабай оноргоута, уулуссалара кизнэ, ыраастык - чэбэрдик туттан-хаптан олоруулары карахха быраһыллар. Дьаһалта контурагыттан чугас кизн-хон кин уулусса арылла кэнир. Манна Ырыа киһи, ол киһигэр бэртээхэй оноруулаах Аба дойдун сэриигэр аналлаах скульптурнай ансамбль бааллар. Эмиэ ол күрүөгүн иһигэр нэһилиэк кизн туттууга буолар бири дойдулаахтара, Советскай Союз Геройа Г.Д. Протодьяконовка аналлаах пааматыннык туруорубуттар. Салгыы нэһилиэк бүтүгүтү культурнай-экономическай олохун-даһааһын кэрэһэллэр улахан паннолар оноруллубуттар. Олортон бири коллективнай хаһаайыстыбанан сайдар "Чыалпара" ТХПК-га сыһыаннаах.

Манна киһи болломтогун

тас көстүүтүтэн саҥалаан маһаһын дьинтэ тардыан тардар. Иһирдээ киһи сонургуу, соһуйа көрөрө эмиэ баар. Быһата, олус үчүгэй маһаһын. Сэбиздиссэйинэн 1976 сылтан потребительскэй туйгуна А.Ф. Пестрякова үлэлиир эбит. Бородуукта, табаар арааһа, ассортимента элбээ уонна олох тус-туспа отделларынан көрдөрүүгэ тураллара болломтону тардар. Хаһаайыстыбаннай отделыгар утуйар таҥас суорданыттан матарааһыгар тиийэ толору комплекта, даовус чугуун олох билинтэ, тоһоҕо арааһа, мизтэрэнэн сийдэс таҥас баар маһаһына бүгүн арыах буолуо. Онон олох электро-табаар элбээс сөхтөрдө. Маһаһын дьин ыраас, сылаас, сырдык. Быһата, атыылааччыны манна күүтүллэрэ барыга көстөр.

Маарыкчааннаагы потребительскэй иһинэн үлэлиибит. Сорох бородуукталар

бытын, табаардары Дьокуускайтан киирэн быһа атыылаһан адалабыт. Бэйэбин кытта маһаһынга бири атыылыт көрүлэр. Онон Е.Н. Слепцова үлэлиир, - дьин сэбиздиссэй.

Бийиги салгыы улуус бу ыраах нэһилиэгэр маһаһын соботуолкага үлэтин интэриэһинибиит. Онон сэбиздиссэй үлэлиир остуолугар иһирдээ аһан кэпсэтиибитин ситэрэбит. Манна клиентэр киирэр тураллар. Оруобуна соботуолкага туттарбыт бородууксууларынын иһин төлөбүр уу харчынан кэлбит кэмэ эбит. "Изспин-күүспүн аахсыам, харчыланньым", - дьин бири дьахтар аахсан табыста. Соботуолка үлэтигэр даһаны атыттарта манна уратылаах буолан биэрдэ. Быйыл ханна да сир аһа мэлийдэ, суох. Оттон бу нэһилиэк олохтоохторо отону туттарбыттар. Онон маһаһын 1 центнер курдуу күһүн Дьокуускайга ыһыл-

лыбыт республикатаагы дьаарбанкаа киллэрэн атыылаабыт. Күөх луугу (чочунаагы) эмиэ тутан атыыга таһаарбыттар. Хамаатык барбыт, Маһаһын таһыгар ыйанан турар биллэрмилэрин курдук, ынах этин 1 киһиэтин 45 солк., сибииннээ этин 70 - тан үөһэ иһиллээһин киһиэтин 53 солк. 47 харчыга, онтон кыра ыйааһыннааһын киһиэтин 46 солк. 57 харчыга туталлар эбит.

Сибииннээһин нэһилиэниэ нигэр. Онон бу кэлин туттарааччы өссө элбээтэ. Бири ыал 7 сибииннээһин туттарга былаанньыра эмиэ баар. Того дьитээх, харчыта кэллэ. Сыл ахсын 1-1,5 тонна отону туттааччыбыт. Былырын 1,5 тоннаһын тутан атыыга таһаарбыттыт. Быйыл аһыйах, Үгүт маннаагы "Чыалпара" кооператив негүө туттардылар, ол потребительскэй былаанньыгар. Үгүт харчыта бүтэһигэ кэллэ. Ону эмиэ бу маһаһыннан ылааллар. Толору аахсар кыахтаныбыт. Үгүт 40 тоннаһын соботуолкалаабытыт. Эккэ туттарыы салбанар, - кэпсир Анна Федоровна.

Сибииннээ этин улуус киһи остолобуёйугар киллэ-

рэлэр эбит. Остолобуёй быйылгыттан бу Маарыкчааннаагы ПО иһинэн киирэриниз. Атыыга нэһилиэниэ маһаһын сибииннээ этин киһиэтин 55 солк., ынах этин 50-51 солк. (категориятын көрөн) атыылыыр. Сүөлү тириитин, төбөтүн, туйаһын сыаната эрэ чуолкайданан кэллэр тута олороллор эбит.

Соботуолкаһыыр үлэни маһаһын сирбэт. Нэһилиэниэ да харчыланарыгар үчүгэй. Тыа сиригэр ыал дохуот киллэринэр сүрүн салаата буолар, - дьин түмүктүүр сэбиздиссэй.

Ол эрэ буолуо дуо, итиннэ эбэн эттэххэ, үгүт, эт маһаһынга тахсарын нэһилиэниэ күүтэр араната эмиэ баар бөһө буоллаа. Онон даһаны улууска потребительскэй ааспыт сымтэн бу үлэһэн дьарыктаналара тыа сирин нэһилиэниэтигэр эргиччи барыстаах уонна наадалаах. Ону бу бири кырыны сир маһаһыннан үлэтэ көрдөрөр.

С. МАКСИМОВА.

ХААРТЫСКАБА:
потребкооперация туйгуна
А.Ф. Пестрякова.

СУУККА ТИЭРДИБЭККЭ...

квартира, Захаров В. В.—Нидыили 2, 17-с

Бу снл товус ыйнан квартира иһин төлөбүргэ былаан быһыытын 2663 тыһ. солк. хомуллуохтааба. Итинтэн 2310,4 тыһ. солк. ытыллан, былаан 86,7 бырыһыанна тэһнэстэ. Ол иһинтэн уу харчынан 540,9 тыһ. солк., өгөнү оноруунан, бордодууктанан, промышленнай табаарынан уонна тэрилтэлэр икки ардыларыгар хардарыта аахсынан барыта 542,9 тыһ. солк., үлэһиттэр хамнастарыттан туттарынан 209,8 тыһ. солк., субсидиянан 231,5 тыһ. солк. уонна социальнай чөлүктүннэриин туһанааччылартан, атыннык эттэххэ, 50 бырыһыаннаах чөлүктүннээх тыыл, үлэ ветераннара, хоту көһөрүлүү кыттылаахтара, инбэллннттэр, улуустаары ис дьыала отделын, коммунальнай өгөнөн туһанар үөрэх, до-руобуйа харыстабылын үлэһиттэрэ, 100 бырыһыаннаах чөлүктүннээх сэрри ветераннара итинэн сэрри кыттылаахтарын огдооболо-ро динэн хабыйлар араантан 785,3 тыһ. солк. кириэ.

Чурапчы сэлэһиннээтигэр барыта 651 квартира баар эбит буоллабына, олортон 641 квартира уонна 32 чааһынай дьон дьоннор дьы-уот, коммунальнай хаһаайыстыба управлениетын өнөтүнэн туһаналлар. Мантан бу 2000 сылга кириэн баран биридэ да кэлэ ол өнө, квартира иһин төлөбүр илик дьон ахсаана 200 - кэ чугаһыыр, 174 квартира хаһаайытара эрэ толору, иһэ суох төлөбөн кэллэлэр.

Төлөсөт дьону кытта үлэһитин суох буолбатах. Быһыл ити ирдэбиллэри куруубайдык кэлэр 14 квартира дьонугар (квартиросъемщиктарга) сэрэтин суруллан туттарыллыбыта. Олортон 4 киһи эрэ кэлэ төлөбөн эрэллэр. Оттон 1995 сылтан сабалаан квартира иһин төлөбүргэ нээстээх уонна улахан би-эрэрдээх дьоннорунан буолаллар: Климов М. М. —Нидыили 1, 11-с

кв., Кардашевская Г. М. —Нидыили 1, 3-с кв., "Алма-Даймонд" тэрилтэ—Нидыили 2, 16-с кв., Прокопьева И. В. —Нидыили 1, 12-с кв., Брызгалова И. И.—Ярославская 22, 2-с кв., Атласов Д. С.—Ярославская 14, 6-с кв., Попова С. Н.—Константинов 17, 6-с кв., Дьячкова А. Д.—Константинов 23, 2-с кв., Сивцева Е. Д.—Константинов 21, 10-с кв., Платонова А. Н.—Ярославская В. 6 -с кв., Матвеева М. Н.—Ярославская 40, 1-кы кв., Макарова Е. С.—Ярославская 50, 9-с кв., Пинигина Н. Д.—Ленин 18, 16-с кв., Петрова Е. Г.—Ленин 18, 15-с кв., Гудков П. М.—Ленин 16, 11-с кв., Афанасьева З. М.—Карл Маркс 13, 1-кы кв., Антипина Т. В.—Ярославская 26, 8-с кв., Скрыбин И. В.—Ярославская 24, 2-с кв., Захаров Ю. В.—Карл Маркс 13, 4-с кв., Макаров А. С.—Октябрьская 19, 2-с кв., Лукин А. Д.—Октябрьская 19, 3-с кв., Ноговицына А. Е.—Октябрьская 19, 4-с квартира уо. д. а.

Кэлэр өттүгэр нээстээхтэр ааттары уонна төһөнү биэрэрдээхтэрин маассабай информация средстволарынан (хаһыат, телевидение ионгүө) итинэн кинилэр испиннэхтэрин дьоннор подьезтарыгар, биллэрин дуоскаларыгар таһаарары былааннныбыт. Бу ый 15 күнүгэр дьэри төлөсөтөх дьон нээстэрин, ааспыт сылтан практикаланарын курдук, суут нонгүө ирдэһэргэ күһэллэхпит дьэи сэрэтибит. Онон суутунан ирдэһэргэ тириэрдибэккэ, квартира иһин кэмизгэр төлөбөр наадатын умуунан, бэйэбит бириэмэтин уонна тэрилтэ бириэмэтин эмиз харыстаан.

Л. ЯКОВЛЕВА,
улуустаабы дьы-уот, комму-
нальнай хаһаайыстыба
управлениетын
субсидияга специалиһа.

НАРЫЙА САНА СИТИИИТЭ

Соторутаабыта редакцияга улу-устаабы үөрэх управлениетын иһинээги Чурапчытаабы спортнай оскуола Мугудайдаабы бу-улдьаан ытыга филиалын тре-нерэ Иван Степанович Захаров сылдьан Белгород куоракка ыттыллыбыт Россия үөрэнээччи-лэрин ортолоругар биридннээх уонна хамаанданан бастыыр иһин күрэхтэһингэ 2 үөрэнээччигэ кыт-тыыларын туһунан хэпсээтэ.

Буулдьаанан ытыга филиал 10-с сылык үлэһит. Бастаан Чу-ралчытаабы спортнай интер-нат-оскуола филиалын быһыыты-нан үлэһиттэр, кэлин сана тэ-риллибит спортнай оскуола филиала буолбуттар. Дьарыктаа-быт 10 сылыгар ситиһилэр баал-лар. Ол курдук, 1 спорт маастара, 12 ма-астарга кандидаттар иитиллэн тахсыбыт-тар. Россия араас таһымнаах күрэх-тэһиннэригэр 5 призер, элбэх республика чемпиннара, призердара бэлэмнэни-лэр. Сибиир зонатыгар многоборьега күрэхтэһингэ бирикстээх миэстэлэри ылаттаабыттар.

Филиал олохтоох оскуола базатыгар үлэһит. Дьарыкка билигин 31 үөрэнээч-чи сылдьар. Ким баалаабы тест быһыытынан сүүмэрдээн ытталлар. Ыты-га аналлаах пневматической тир оскуо-ла көрдүөрүгэр туруоруллар. Халлаан сылааһыгар аһаас стрельбищега дьарыктаналлар. Саалары, бэстилизтэ-ри уураар анал хостоохтор. Ытыга көнүлү ис дьыала отделыттан ылбыттар. Кыра калибрдаах винтовкаларынан (то-зовканан), пневматической (салгы) саа-ларынан, пневматической бэстилизтэ 3 көрүнүнэн ытталлар. Ыты көрүнүнэн, ытар тэрилин арааһыттан көрөн 50 м, 25 м, 10 м ытыллар. Туран эрэ, сытан эрэ ытыларга, байыаннай-прикладной многоборьега нэдиэлэе группаларынан көрөн 6—10 чаас анал программанан дьарыктаналлар.

Күрэхтэһин элбээ суох. Республика-таабы күрэхтэһин сылга 1-2 төгүл ытыл-лар. Ити даһаны улахан дьонно, оболор-го суох. Уһаа кэпсир күрэхтэһингэ Бел-городка алтынны ый 23—30 күннэригэр ытыллыбыт, Иван Степанович Саха Рес-публикатын Үөрэгин министрствотын аатыттан 2 үөрэнээччинн илдьэн күрэх-тэһиннэрибит. Ону кылаас үөрэнээччигэ

Ваня Терютия бэстилизтинэн ытыгы кыттыбыт. Тренерэ этэринэн бастабы кыттыга буолан көрдөрүүтэ сэмэй. От-тон 9 кылаас үөрэнээччигэ Нарыйа Жер-гина 10 метргэ сүүрэн иһэр мишени пнев-матической саанан ытыга икки көрүнүгэ иккиэннэригэр үтүс миэстэлэниэ. ВП-11 көрүнүгэ ытыга 40 эахеттаах ытыы оһолулар. 20 ытыы бытаанык сүүрэн иһэри ытыга (мишень 2 метр сире 5 сек. туоруур). 20 ытыы түргэнник сүүрэри (2 метр сире 2,5 сек. туоруур) оһолулар. ВП-11 "А" көрүнүгэ 40 ытыы булкааһык-таахтык оһолулар—мишень түргэнник да, бытаанык да сүүрөн сөл. Барыта ха-маанданан 10 көрүнүгэ күрэхтэһингэ Бел-городскай уобалас хамаандата бастаа-быт.

Нарыйа Жергина былырын улахан дьонно Санкт-Петербург куоракка ытыллыбыт күрэхтэһингэ байыаннай-прикладной многоборьега иккис миэстэ-ни ылан 14 сааһыгар улахан сенсацияны онорбут, спорт маастарын нуорматын то-лорбут. Иллэрээ сыллаабыта Россия чем-пионатыгар үтүс миэстэлэминит.

Тренер И. С. Захаров бэйэтин уонна үөрэнээччилэрин ааттарыттан кинилэри бу күрэхтэһингэ тэрийэн ыппыт улуус-таабы үөрэх управлениетыгар, чуолаан начальник М. А. Никифоровка барба махталын тиэрдэр.

А. СЛЕПЦОВ.

Х А А Р Т Ы С К А Б А :
буулдьаанан ытыга Россия призера,
спорт маастара Нарыйа Жергина

КОСТЯ ОХОТРО СЫЛААСТАР

Кыра ово сылдьан, Костя ула-хан дьон оһох онороллорун үгүстүк батыһа сылдьан көрөрө, арыт бадарааны булкупан мөбүл-лэн да ылаа, онтон улаатан баран идэ онгостон билигин төүрт уон ал-татыгар үктэнэ. Кэргэн ылан, икки оболоһон, дьыа туттан, дьон иккэ-тинэн олоһор. Абага Собакин Па-вел Павлович икки кылаас үөрэх-тээх тракторист этэ, кыраалаан мас-ка уһанара, ийэтэ Неустроева Да-рия Константиновна иһтэнэрэ, онон кинилэр дьосурдара уолла-рыгар да бэриллэн сөл курдук.

Костя 1954 снл Болугур нэһилиэгэр Мөһкүүдэ дьэи фер-маба төрөөбүтэ. Кини маннайгы оһобун дьонно көмөлөһөн онорсу-бута, онтон бэйэтэ туган-хабан 1980 снл Николай Захаров ыйытынан онорбута. Очо-тообута тэрилтэе үлэһит буолан, өрөбүлгэ эрэ ыага барара, кэлин 1990 сылтан тусла хамнас, кэпсэ-тин быһыытынан билингэ дьэри дьарыктана сылдьар. Урукку оһох-торго элбэх сана уларытылары киллэрбитэ, онорор оһохторо бу-руолаабаттар, үчүгэй тардылаах-тар, сылааһы уһунук тутталлар. Итини өр сыллаах үлэтин түмүгэр, бэйэтин ураты итээн көрүүтүгэр олоһуран ситистэ, билигин иккэтэ. Чурапчыга оноһуллубут эрдэ-гэни оһохтор уратылары атын улуустарга тэһнээтэххэ элбээ кестүбүтэ. Ол курдук, кэпсэлээх олоһор ыалларбыт үгүстэрэ кини-гэттэн көрөн онороллорго биллиби-тэ. Манна кини бири этэр: "Кини-гээн оноһуллубут оһохтор сылаа-ас климаттаах дойдуга аналлаах-тар, 50-60 кыраадыстаах тымны-ны тулуйбаттар, уһун үйэлэрэ суога элбэх өрөмүөнү, иккистээн-үһүстээн онорууну эрэйэллэрэ кестөн таһыста,"—дьэи. Чурапчы-

га 1970 - сыллар эргин ордук үчүгэй оһохторунан М.М.Пота-пов—Маастар Мэхээлэ, Д.Д.Мака-ров—Халлаан Минтэрэй, С.С.Дьяконов—Сэмэкинс оһохчут, С.С.Федосеев, Прокопий Петров—Томторук биллэллэрэ. Костя кини-лэр баай оһохторун иһтэннэ.

Чурапчы оройуонугар 1968 сыллаахха Маастар Мэхээлэ исти-энэ оһобу онорбута, итинтэн ыла ону биһирээнэр, манчык оноруу кизэн сиргэ тарбаһыта. Костя ба-рыта 700 -чэкэ оһобу онорон кэл-лэ, төһөлөөх элбэх ыал махталын ылбытын ааһан сиппэкиит. Бу кэ-лин Дьоккоускайга ыгырыллар бу-олла, Кини онорбут оһохторо Сэр-гэлээх дьаачыгар, Булуулур, На-мныыр трассаларга, Хатын үрэххэ, куорат иһигэр төһөлөөх элбэхтэрэ буолуой? Иһин энэргэ Аммага, Та-аттаа, Мэнэ-Хагаласка, Уус-Ал-данга бааллар. Кини оһохторо 15 сылга тийэ өрөмүөнүгэ наадыб-баттар. Дьон сөөр— элбэх хар-дааһы сибээтэр, хаһан даһаны иннэри түспэттэр, кестүүлэрэ да үчүгэй. Оһохторугар долбуур эмиз онорсоочу, ол туһата элбэх эбит. Тэстэ таһаараллар (кө-төхтөрөллөр), тэллэй, фрукта ха-тараллар, оттон иккис кэтэх өттүгэр атах таһаа куурдуллар уо.д.а. наадаһа туугарга аналлаах буолар. Аны оһохторо аныгылыы көрүннээхтэр. Костя Собакин аһардас оһобунан эрэ дьарыктаа-мат, атах таһаһын олус тупсаһай-дык улларар, онон кинээх кэлэ-зичи элбэх. Билигин кэм көрдөбүлүнэн, дьосус предприни-матель буолуон баһарар, онтука-тыгар счот астарары сүүрэр-көтөр да, барыта өссө даһаны кыалла-аһык.

Иннокентий ГРИГОРЬЕВ.
Чурапчы сэл.

КҮН—ИЙЭ БАРАХСАН!

Күн сирин үрдүгэр
Күн курдук саныырбыт,
Күндүтүн-күндүбүт,
Күн-күбэй иккэбит!

Ийэ... Төһөлөөх элбэх нарын кэһин, уостубат таптаһа, амарах санаа түмүлүбүтү бу кэрэ тылга! Уостан тах-сар намчы тыллар уураабаат уйалара бу баар—"ийэ" дьэи тыл. Ханчык икки атах-таах, иһиннэн сирээдээх бу орто туруу дойдуга сүрээс сылаанныыбат буолуой "ийэ" дьэи нарын тыл этилиннээһинэ? Аарыллан сиппэт ырыа, хоһоон аһамыт эбит бу муора түгэһини дириг ис хоһоонноох намын тылга.

Хас бириднн киһи күн дьолун көрдөрбүт күн-күбэй ийэтин уураабаат таптаһан таһыыр, хараһын харатын курдук харыстыыр. Ама, юм таптаабаат буолуой күчүмээһи күннэргэ хүүс-кемо, субэ-ама буолар чугас доһоруу, истин атаһын. Ийэ дьэи өрөбү холобур, идеал буолар киһи. Ово өйүгэр-санаатыгар ки-

ни саамай чизинэй, амарах санаалаах, үрдүк культуурааах, кинилэр тустарыгар сылайар дьэи билбэккэ үлэһит-хамсы-ыр, араанчылыыр киһи.

"Ийэ баар бу сиргэ
Аан дойду ааннаала..."—дьэи сөпкө да эппиттэр эбит.

Ийэ баар дьэи кэргэн туллар ту-тааба, алаһа дьэи иччигэ. Дьэи кэргэн ий-этинэн сыаналанар, ийэттэн тутулуктанар. Дэлээ да Багдадарын Сүлбэ "Ыл—ийэтинэн" дьэи чакчы да дьон сүрэгин долгутар интэриэһинэй ки-нигин таһаарыа дуо? Бу кинигэ элбэх ыччат өйүн-санаатын уһугуннарда, иһин-ки олохторун ырыгалыырга үөрэттэ.

Түмүккэр этиэм этэ—мугуунан бы-рабар мугур үйэһитигэр харыстыаһын ийэни. Ийэ баар билиги алмааска да би-эрбэт сүдү баайыт.

Кристина ПОПОВА,
Алаһар орто оскуолатын
XI-с кылааһын үөрэнээччигэ.

ХАҢЬАТ ҮЛЭЛЭТ - ЧУРАПЧЫТААНЫ "АРЧЫ" ҮӨРЭТЭР-ҮЛЭЛЭТЭР КИИН

АРААС ИДЭЛЭРГЭ УНУЙАБЫТ

Билигнги үрлийнх услуу-
буйагыг идэлээх буолуу
—үлэлээх, дьарыктаах буолуу
мэктээтэ. Оттон идэни
баһылааһына үөрэх наадата
биллэр. Сорох идэлэргэ үнүн
кэмнэ, сорох кылгастык
үөрэннэлэр. Билиги улууска
кылгас болдьоххо идэни
баһылааһына үөрэтэр тэрил-
тэнэн "Арчы" үөрэтэр-үлэлэ-
тэр киин буолар. Директоры
үөрэх чааһыгар солбуйааччы
Татьяна Петровна Алексеева
бу тэрилтэ идэни бизнестэ
үлэтин туһунан маһык кэлси-
ир:

— Билигин билиги "Арчы"
тэрилтэбит 12 суол араас
көрүннэ идэ сүлгэргэ үөрэтэр.
Түүлээхтэн танас тигэр идэ
бэргэһэ араас көрүннэрин,
соннору, о. д. а. тигэргэ үөрэ-
тэбит. Массынанан баайы
маастара идэбэ—накыттан
сабалаан эр киин, дьахтар
көстүүмүгэр тийэ баайарга
үөрэннэххэ сөл. Баайар мас-
сына оскуола үөрэнээччтэ
үөрэнэр паартыгыгар холкутук
тулар. Сыаната даһаны
сөбүтэр —4 тыһ. солк. кэригэ.
Танас тигээччи маастар идэти-
гэр араас тананы тигэргэ
үөрэтэбит. Маны таһынан атах
тананы тигээччи, токар, те-
лерадиоаппаратураны
өрөмүөннээччи, "А", "В" ка-
тегориялаах суолпар быраа-
бын ылыыга, убаас оттугунан
оттуллар котельнай опера-
тора, чоһунан оттуллар котель-
най оператора, ПЭВМ опера-

тора (базовой таһым), ПЭВМ
оператора ("1 С бухгалтерия"
программаны баһылыр
таһымнаах), электросварщик
идэлэригэр үөрэтэбит. Тэрил-
тэбит Тааттага филиаллаах,
онно ити идэлэртэн 5 көрүннэ
үөрэтэллэр.

Билинхэ идэ ылын
бадалаах 18-тан үөһэ сааста-
ахтар үөрэнэллэр. Ити эппит
идэлэртэр биһир кэмнэ 70-ча
киһини ылабыт. Материальной
базабыт кыраһаһыннан 5 си-
ринэн тарбанан үөрэнэбит. То-
кар, идэтигэр чааһынай мас-

тарыскыайга үөрэнэллэр. Су-
олпарга үөрэнээччилэр орто
оскуола таас котельнайыгар
дьарыктаналлар. Итиннэ би-
ыллаах буолан үөрэнэргэ ус-
луобуйа мөлтөх, сорох
көрдөрөн үөрэтэр мате-
рийааллар, оборудованиелар
баар эрээрилэр туруоруллу-
баттар. "С" категорияга үөрэ-
тэр бадалаахпыт эрээрү база
мөлтөбүттэн аспака олоро-
бут. Сотору сана корпуслут
үлэбэ киридэбинэ атын идэ-
лэргэ үөрэтэр, идэни үрдэти-
нигэ кылгас болдьохтоох
курстары үлэлэтэр былаанна-
ахпыт.

Сыллата улууслутугар үлэ-
тэ суохтар ахсааннара аччаан
иһэр. Итинэн билиги үөрэтэр
нымабыт эмиз уларыыахта-
ах. Тэрилтэлэри кытары кэп-
сэтинэн, дуогабардаһан киин-
лэргэ ханнык идэлээх дьон на-
адаларынан, специалистарын
идэлэрин таһымын үрдэтигэ
үөрэтии суолунан бара саты-
ахпыт. Холобур, тэрилтэ
билигини кытары дуогабар-
даһан хас да специалиһын
сана кэлбит оборудованиеты-
гар үлэлиир гына үөрэттэринэн
сөл. Итиннэхэ үөрэтэр дьону
булууну, болдьоһун билиги тэ-
рилтэ быһаарыаба.

Идэни баһылырга идэ
таһымтан көрөн үөрэтии
болдьоһо араастаах. Холо-
бур, ПЭВМ оператора идэбэ 2
кэригэ, "А", "В" категория-
лаах суолпар идэтигэр 2-ый,
танас тигээччи маастар идэти-

гэр 5-ый үөрэтиллэр. Үөрэтэр
маастардар, маастар-педагог-
тар бары анал үөрэхтээхтэр.
Киинлэргэ ледстаж аабыллар,
атын чэгүктэһилэринэн туһам-
маттар. Идэни бизнестэ 1997
сыллаахха 13 туһаайыыга ли-
цензия ылбылпыт. Ити
туһаайыһыларыннан 30-ча идэбэ
үөрэтиэххэ сөл.

Билинхэ үөрэммиттэр идэ
ылбыттарын туһулуур сибиди-
стэлистика ылаһаллар. Улуус-
таабы дьарыктаах буолуу киин-
нин кытта аһса сибээстээх
үлэлинибит. Киинлэртэн на-
правленилаахтарга стипен-
дия төлөнөр. Оттон атыттар
бэйэлэрэ, сорохторго тэрил-
тэлэрэ төлүүллэр. Үөрэнэн
бүтүүлэригэр идэлэринэн тус-
туһунан комиссияларга экса-
мен туттараллар. Билиһилэрин
таһымтан көрөн 2-тэн 4-кэ
дизри разрядтары иһэрэбит.
Самай улахан, 4-с разряды
ылбыттар проф-техүөрэх-
тээһин иһэрэр разрядыгар
тэннэллэр. Аналистаан
көрүүгэ билинхэ үөрэнэн идэ
ылбыттартан 70-ча бырыһыан-
нара үлэли сылдыллар. От-
тон тэрилтэбэ үлэ булбака да
олорооччулар ылбыт идэлэ-
ринэн бэйэлэрин дьыа кэргэ-
тэригэр көбүчү дохуоту ки-
лэринэллэр. Идэбэ үөрэти-
бит көрдөрүүтэ ахсаан
өтүүнэн сыллата эбиллэр.

1996 сыллаахха 273 киһинэхэ
идэни баһылыр туһулуур си-
бидистэлистика бэриллибит
буоллабына, ити көрдөрүү
1997 с. 317 киһинэхэ, 1998 с.
324 киһинэхэ, 1999 с. 344
киһинэхэ тийдэ. Тэрилтэлэр
специалистарын үөрэттэрингэ
болломтолорун уулар буолан
эрэллэрэ хайсааллаах суол.
Холобур, дьыа-уот, улуус-
таабы коммунальнай хаһаай-
ыстыба управлениета 40,
"Сахателеком" Чурапчытаабы
филиала 9 киһини үөрэттэрдилэр,
төлөһүүтүн хардарыта ах-
саанынан онорустубут.

Маастар-педагогтарбыт
бэйэлэрин идэлэрин таһымын
мэлдэн үрдэтиналлар—араас
курстарга сылдыллар, сорох-
тор кэтэхтэн үөрэнэллэр.
Бэйэлэрин идэлэринэн араас
таһымнаах конкурстарга,
күрэхтэһиллэргэ ситиһиллээх-

тик кытталлар. 1999 сыллаах-
ха маастар-педагогтар рес-
публикатаабы бастагы кон-
курстарыгар кыттан Любовь
Николаевна Захарова бастаа-
быта. Надежда Прокопьевна
Ахматова иккис миһтэни ыл-
быттар. Эмиһ республика
үрдүнэн ытыллыбыт "Си-
миз" быыстапкада уонна "Са-
ха сириг табаардара" дьаар-
банка-быыстапкада сити-
һиллээхтик кыттыбыттыт.
Быйыл кулун тутарга Мос-
каа образцовый программа-
лар Бүтүн Россиятаабы үһс
конкурстарыгар Саха сириг
аатыттан кыттыбылпыт.

Аан дойдутаабы модуль-
най үөрэхтээһин систематын
киинин Москваабы филиа-
лыгар үөрэнэн сертификат
ылан кэлбитим. Билигин рес-
публика бастагынан мо-
дульнай методикада (үлэ
үөрүйэхтэрин модуллара)
олоһурут программа оноро
сылдыабыт. Бу программа
олоһхо киридэбинэ, тради-
ционнай (билигин туттулла

сылдыар) методикаттан атын-
нык үөрэтиэхпит. Уратыта ди-
эн, судургутук быһаардахха
үөрэтии теорията практика
көмүө бэриллээбэ, атыннык
эттэххэ үлэни оноруу кэмигэр
үөрэнээччилэр тустаах били-
ни ылыахтара. Үөрэх биһирдин
киһинэн тус-туһунан ытыл-
лыаба. Холобур, бэйэтэ бэ-
лэмнээх, таһымнаах юһи биһир
болдьоххо таһыма мөлтөх
киһитээбэр элбэх билини
ылыаба, түмүгэр идэтин раз-
ряды үрдүөбэ.

Түмүкэр билиги "Арчы"
үөрэтэр-үлэлэтэр киимити-
гэр кэлэн үөрэниг, араас идэ-
ни баһылааһыт дьэн ыһабын.
Билиги ааһыт эһинэхэ мэлдэн
аһабыс.

А.СЛЕПЦОВ кэпсэттэ.

ХААРТЫСКАЛАРГА:

Т.П. Алексеева; маастар-
педагог, норуот маастара
Л.Н.Захарова бэргэһэ тигэргэ
үөрэтэр; А.В. Захарова ПЭВМ
оператордарын дьарыктыыр.

ҮӨРЭТЭР КОРПУС ҮЛЭБЭ КИЛЛЭРИЛЛЭР

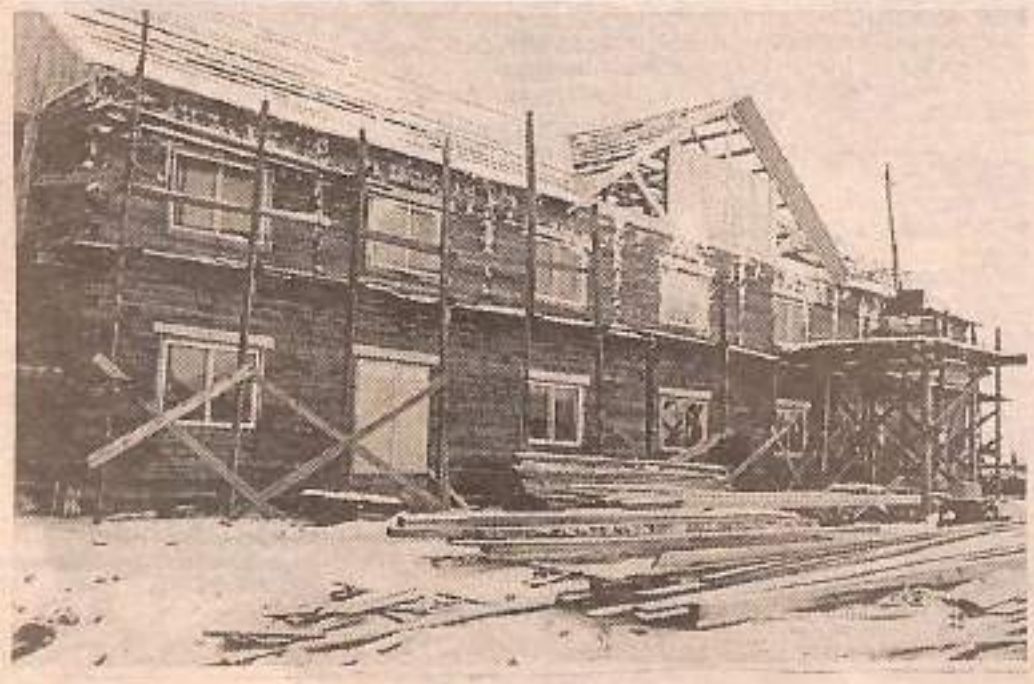
Билиги тэрилтэбит мате-
риальной базага мөлтөбүнэн
сана үөрэтэр корпусу тутарга
быһаарыммылпыт. Үлэ 1998
сылтан сабаламмыта. Генпод-
рядчик—Осипов Петр Никола-
евич салайааччылаах "Олук"
ХЭТ. Тутууну 12 киһилээх би-
ригээдэ сүрүннүүр. Корпус 32
метр усталаах, 11 метр туора-
лаах, 2 этээстээх. Үбү-
лээһинин Нэһилиһиннэ дьа-
рыктаах буолуутун департа-
мена хаачыйар. Тутуу смет-
нэй стоимоһа—3 мөлүйүүн 100
тыһынча солкуобай, итинтэн
билигини туругунан 3 мөлүй-
үүн 500 солкуобайдааба
оноһулунна.

Бу күнүгэр объект сылы-
тылына, канализационнай

сборник үлэбэ киллэрилинэ.
Уунан сылытар систематын
Станислав Васильевич Саавина
3 киһилээх биригээдэтэ онор-
до. Сылыты тас трассата ки-
ин котельнайтан холбонно.
Үлэ билигин корпус иһигэр
ытыллар—муоста, хостор
ааннара, о. д. а. оноһуллал-
лар. Шифер, обшивкалыыр
материал Дьокуускайга
ылыллан сыталлар, суол
аһылынаһына аһаһыллахта-
ахтар. Сага объект быйыл
үлэбэ киллэриллэрэ былаан-
нанар.

Н. ХОЮТАНОВ.

ХААРТЫСКАЛА:
сана үөрэнэр корпус.

эринхэрз тово хяаллибд
уой". Улууствааг нибэли
о обществоларын предсе
дз В.Л.Никитин улуусу
с 16-тан 30-гар дизи су
ак 130 нибэлиит, 155 н
ит ово эдэр төрөлүүтэр
тэрин тулуун этэн турм
лиит ыччаттарга болс
күүүрдэргэ ынырда. Хас
этин нибэлиит бэйэтин
тен туора, нтэбэ санаа
иллэр, ол итин, баста
кк, кини анал психолог
ий сулуусаларынан, пси
гга субэлэринэн туһан
убуйатын тэрийкээтэ
к, итин талын улуус
ллэр санитарнай-курор
мтээчингэ ычат тикси
юн сыл ахын медицин
раабилитацияны улуус
эр туһакалларын хаан
ахтаахпытын санагта.
Конференция түмүгэр
сылга ычат управлен
итар дьяталларын была
изгэтилинкэ.

С.БОРИСОВА

Хаартыскаларга
еренция түгэнэрэ.

Хаартыскаларга
конференция түзгөндрө.

Улсдай түмүгүнэн арайах бал-
лынан кыйан колледж студенте-
рин хамаандата бастаан аудиомэг-
нитофонунан набарадаланан
үөрдэ, Бастың кепитан аатын Ди-
ринтан Федор Евграфов, көрдөө-
уонна булугас өйдөөх аатын Мак-
сим Смирнов (колледж) ыллылар.
Жюри балачча үчүгэйдик тэрлиги
бит конкуруска кытааланчыты
арыйабын билистээн туран, ички
өтүгүгэр кэлипкэс ыччаттара хамаан-
даларын көхтөөхтүк туруораллары-
гар баярдаа.

 $^{14}\text{CO}^+$ корр.

Дуобакка Саха Республикатын үтүөлээх тренеры С.И. Жирков төрөөбүтэ 80 сылын туолуутугар

СЭМЭН ЫЛДЫЫС ТУҢУНАН БЫҤЫТТАҘАС ӨЙДӨБҮЛЛЭР

(Ахтыы)

Кини сааһыран истэрин айыытын өйүн хаамыта бытаран, умугана-тэмнигэнэ бэргээн илэр эбит. Эдэр эрдэххэ кэрэ-бэлиэ түгэннэри, кэрэхсэбиллээх кэмнэри, олох хаһыс да охсууларын дыйын, күнүн бэлэттээн кумаабыга тигэн испит буоллар, олус да бэрт туһалаах дыйала буолуо эбит.

Мин очоһуна, бабар, ытыктыыр киһим Сэмэн Ылдыыс туһунан "быһыттаҕас" буолбакка, күнүн дыйын чопчу ыйан, сыһына сайдан илэр сэнэх собуус ахтыыны суруйуом эбитэ буолуо. Оттон билигин буолларына ол ыраах ааспыт өлбөөдүйбүт түгэннэри тилиннэрэ сатаан, одон-содон өйдөбүллэрин сэлэргирбэр тинийбим.

Бадаба 1963 сыллаахха сааһыары быһыылааба, оскуола оҕолоругар дуобакка оройуонга бастыыр иһин күрэхтэһингэ Дирин оскуолатыттан киирсэ сылдьыбытым. Чурапчы орто оскуолатын иһигэр ытыллыбыт ол күрэхтэһин кэмигэр араас нэһиликтэртэн кэлбит учууталлар биһир илээн кылаас мунуугар мустаннар күө-дэаа күлсүөүр саахыматтыы ололор этилэр. Мин учууталым Д.С. Фомин хайдах оонньуурун көрөөрү хаста да онно бара сырыттым. Онно көрдөхпүнэ, арай, биһир күлүтэчи кырыллыбыт, чугуун көһүэйэни умса ууран кэбиспит курдук төбөлөөх, ыар-дылпиэни көрүмнээх сааһырбыт киһи ньыгыллан ололор эбит. Сотору-сотору удурбай хамсатыгар табах симинэн уматта охсон соппойдохтоон ылбахтыыр. Кини атыттар курдук күлбэт-үөрбэт, биһир күрүс дыйланиһан ололор.

Кини утуйаары сытан учууталыттан Дмитрий Семеновичтан: "Ити хамсалаах дыйлаан да көрүмнээх киһи баар эбит. Кини кимий?" — дии туруору собуус ыйыппыппар киһим күлэ түстэ уонна: "Ээ, кэбис, Ваня, ити тас көрүмнэ эрэ итинник. Кини оройуом-

мут биһир саамай ытыктабыллаах учуутала, күүстээх саахыматчыта Сэмэн Ылдыыс Сыркыап диин буолар. Иһингэр киирдэххэ, бэйэтин идэтин чахчы баһылаабыт, көһөнө киһи", — дииэтэ. Өтөр кэмнэн хас да сыл дуобат "тумара толоонугар" биһирэ алтыһан сылдьыахтаах кырдыабыс учууталбын кытта аан бастаан "кэпсэтин" итинник билсибим.

1969 сыллаахха олунньуга мин республика чемпиона буолбут соһуччу ситиһиниһин оройуон обществонноһа үөрүүлээхтик бэлэттэрин биһирэ оройуоннаабы. Культура диктигэр буолла. Саала иһигэр тобус-толору симиһлэн ололор дьон иһингэр тахсан Сэмэн Ылдыыс Сыркыап Чурапчы оройуонугар дуобат сайдыытын туһунан тыл этэн дьабыдыда. Кини иһэнэ улуу чабырсахсыт Дьүлэй Бүөккэнтэн сабалаан Чуолбанынан, "Кылаамнатарынан" салбаан, аатырар Дария Кладкинанан кынат дабатан, омоох суолтан ыллык үктээн кизг аартыкка тахсан эрэрбит үөрүүлээх киһи буолар. Ылаһыары-ылаахтык кэпсэим-ипси, күлүөүрэ туһара харахпар бу баарга дыйы. Сэмэн Ылдыыс чахчы кизг билиһээрин, ааттаах араатарын, сахалыы ийэ тыл алыбар имэниһээхтик куоһамытын илэ истэ итэбэйбитим. Того эрэ учууталым Дмитрий Семенович "көһөнө" дии эпитетин өрүкүз өйдүү түспүтүм.

Ити кэмтэн ылаа оройуон иһинэн ытыллар хамаанданан да, биһирдүүлээн да күрэхтэһиннэргэ элбэхтик көрсүһэр, тыл быраахсар, кэлсэтэр буоллубут. Кини минигин бастаан утаа республика чемпиона буолбут үрдүк "өтөбүнэ" ылаһыар быһыылааба. Ол эрэри сотору кэмнэн билигини өксө си-бээтир биһир "ыары" көстүбүтэ. Ол-абыланнаах саха тыла. Мин эдэр сылдыан саха да, нуучча да поэзиятыгар олус ылларбыт киһи этим. Элбэх хоһооннору да, аһыах

позмалары да нойосуус билэтирим. Ол Ылдыыстын уопсай тыл буларбар төһүү күүс буолбута. Аны күрэхтэһингэ кэлэрбин эрэ диктигэр интернет-оскуола томотугар таһааран хоннорор үгэстэммитэ. Онно кизгэни быһа дуобат ырытан баран түүн үөһэ аһыар диири поэзия кизгэтигэр умсаахтаһарбыт. Ааттаах бэйэст Арбита "Долгуннарыттан" сабалаан саха биллэр да, биллибэт да поэтарын барыларын кэрчии арытан, сорохторун тибэ сирэн уһун түүнү олус дик кылгатар буоларбыт. Ардыгар мөккүһүн да ыларбыт. Онуку мөккүрдүргэ барытыгар кэрчизэ кини кырдыктаах тахсааччы. Биһирдэ эмэтэ адыас мунука ыктаһына, түүн үөһэ уотун алан истэһини алларааттан үөһэһингэ диири уола кэчигирээн турар кинигэ-лэртитэн чопчу наадыгар коммунисттар оуу тардан ылан аһыах строканы ааһан биһир да мин "сел" буола түһэбин. Уонуса кини кыайтарбыт хомолтобун алы тынан: "Дьылээх киһиэхэ истизин көмөлөстөгө", — диир. Иккүн күлсэ түһэбит.

Дирингэ народнай театрга художниктык сырыттаһына Сэмэн Ылдыыс дьыһэр Чурапчытан табыста. Мин олус дик соһуйдум. Обоньор бача ыраах сиргэ мээһэ түөһүлүбүтэ буолуохтаах, улахан наадаһа кэллээ дик диксинэ кэстэстим. Кини чэй-дик олорон обоньорум дьы тылын хонуннарда: "Дьэ, Баһына, бөлөһөй иһит. Быһыл сааһы быһа ыкхсэммин, интернет-оскуола педколлективин кытта субэһээһинит, райкомтан өйбүл ыла, министерство тууросан, быһыл интернет-оскуола базатыгар дуобат секциһын аһар буоллубут. Онно тренер быһыһынан эһини кэлсэтэри кэллим..."

Мин сүрдээбин дик соһуйдум. Очолорго интернет-оскуола аар-саарга аатыран ололор кэмэ этэ. Улуу

тренер Д.П. Коркин онно үлэлиирэ. Ол үлүгүрдээх далаһыннаах эйгэ собоһоһо баар буола түһэн, хаһан да харахтаан көрбөтөх оҕолорбун хомуйа тардан, ханым туттан үлэлтэн-хамсаан барар хайдах да мин өйбөр баллэт дыйала курдуга. Иккүннэн, мин педагогическай опытым дик адыас да суоҕа. Үсүһүнэ, бэйэм үлэлиир Дирингэһи народнай театрым үлэтэ-хамнаһа дьы сүннүн булан, иһини элбэх умсуғутар былааннардаах ололор кэмэ этэ. Ону туора сотон баран хаалар эмиз ыарыһаах буолуохтааба. Чэ, быһата, мин акка-астанар өйдөнүм. Уһунуку мөккүстүбүт. Түмүгэр тиһиз мин Сэмэн Ылдыыс бэйэст тренердэ дик турдум: "Ити томотроһон ололорбутун ыраатта, олохтоох оҕолору да, кинилэр төрөппүттэрин да баркэ билэтири буолуохтааххын, онон дуобатчыт оҕолору кэбэстик булаттыһарын буолуо диктим. Дуобакка өйдөбүлүм олус кэмч диктин даһыны да, ол бастагы сым үөрэтэргэ туох элбэх билиһэ наада буолар үһү, көннөрү боростуой к о м б и н а ц и я л а р ы көрдөргөһөххэ, бэйэлэрин икки ардыларыгар элбэхтик күрэхтэһиннэриһэххэ, дуобат историйан туһунан кэрэхсэбиллээхтик кэпсэһэххэ буоллаа дик. Дуобат литература-та бэйэһэр балай да баар, мин да кэлэ-бара көмөлөһүөм", — дик кимтэр-кимэ ололорум. Обоньорум мунна-ардаһына буоларын курдук, улаа диккэ хайыһан биһир сир дьыла үтүгээн турулчу көрөн ололордохтоон баран, соһуччу саттаарыччы күлэн тобо баран: "Хайа, добоор, оҕолоотор оҕом, сорок оҕостон кэлбит соргулаах болпуруоспун төттөрү хайыһына-ран кэбистег дуу? Чэ, кэбис, буоллун даһыны, тоһоһ эһил киирээбин дик эрэннэрэр буоллаһына бийыл мин үлэлэһэн да көрүүм...", — диктэ.

Дьэ, итинтэн ыла сабалам-мыга эбээт Сэмэн Ылдыыс республика үтүөлээх тренери-гар диири үүһэр таһаарыһаах айымнылаах үлэтэ! Аһын ололдоххо иһэ көбөр дик-биккэ дыйы, обоньор тренери-кэй үлэһэ умсуһаннаахтык ылларан барбыта. Уйулбата уһуктубута, утуйар уута

көпүтэ. Дерүн-дөрүн Чурапчыга киирдэхпинэ, көрсө түстэр эрэ: "Көмөлөһүөх буолбут оҕо, мизэ тахса сырыт эрэ", — дик мөккүһүннэрбэт туоннаахтык дыйһан кэ-биһэр. Таһыстаах сылаас чэйдээх, сылаах собоһоһо үөрэ-көтө саттаарыччы күлэ көрсөр. Аһылык кэһиннэһи ки-ни хонугар бүгэн дуобат мунна-ах болпуруостарыгар эһилэтэспитинэн бараһын...

Дүккүөрдээх үлэ үтүө түмүктэрэ өр күүттэрэ барбакка, дыйлиһ үүнэн тахсыбыт-тар. Сэмэн Ылдыыс сылаас иһиниһи аһыттан Ваня Новгоро-дов, Афоня Слепов, Оля Чепалова, Таня Коркина, Зоя Николаева уо. д. а. курдук та-лааннаах дуобатчыттар рес-публика кизг эйгэтигэр бил-либиттэрэ.

Саха АССР үтүөлээх тренери Сэмэн Ылдыыс туһунан мин, бука, элбэһи өйдүүм эби-тэ буолуо да, ахтыым олус уһаан соһуллан хаалыһык дик туттунуум.

Биһирдэ обоньор Эбээ киирэн иһиннэһи кып-кыйыл, лаһыһыас собоһору араара-араара: "Көр, Баһына, бийлиги Чурапчыбыт барахсан алгыс-таах дойду буолан бу бэлэ-тир бийана өлгөмү!" — дик дик аһыһы-иһилики ололорбу-та.

Сиргэ төрөбүт үрдүк үөрүүбэр Чурапчы барахсан алгыстаах салгыһынан тыһа-ммын сураһырыт Чуолбан обоньор. Арассыйаны аатырдыбыт Дария Кладкина, республика чемпиона Егор Монастырев, Саха АССР үтүөлээх тренери Сэмэн Сыр-кыап сылаас тыһынарыгар уй-дараммын мин даһыны ССРС спордун маастарыгар тийэ үүннэри буолуо дик санаһы-быт.

Ого аймах тапталлаах учу-уталлара, дуобат оонньуутун төлөннөөх пропагандиһа, Саха АССР үтүөлээх тренери Сэмэн Ылдыыс Сыркыап сабалаабыт үлэтин билигин кини үөрэнээччилэрэ айымны-ылаахтык салгыһылар. Үтүө дыйала өлбөт үйэлээх.

Иван ПИНИГИН,
ССРС спордун маастара.

КИНИ КУРДУК ДЬОНУ КЫТТА АЛТЫҤАН...

Бийиги улууспутугар би-ир бастаһынан дуобат спор-дун тарбатааччынан, тэ-рийээчинэн биллибит учу-уталыт, тренери Жирков Семен Ильичи — Сэмэн Ылдыыс кытары мин маннай билсиһим төрөппүттэри: аһам Барах-санов Поликарп Егорович, иһан Татьяна Степановна 60-с сыллар ортолоругар интер-нат-оскуолаһа үлэһи аһа-мыттарыттан сабаламмыта. Онно кини уолун Куоканы кытта билсиптэн, дьыһээригэр элбэхтик сылдьыбытым, оонньобутум.

Очолорго аһам Поли-карп Егорович аан маннай дуобат дик оонньууга үөрэллэһэ, уһуйбута, 70-с сыллар сабалаһыларыгар 7-с, 8-с кылаастарга үөрэнэ сылдьан Чурапчы салиһы-этин иһинэһи уонна очолорго Чурапчы оройуона дик кэммитигэр

оройуон таһымынан ытыл-лар күрэхтэһиллэргэ аан маннай Сэмэн Ылдыыс-тын оонньобуллун өйдүүбүн. Дьэ, очолорго киниттэн "Куорат партията", "Бодянс-кай оонньуута" дик уо. д. а. ааттардаах дуобат теория-лара баарын билбитим, исти-битим. Оскуоланы бүтэриһ-пэр диири Чурапчы — Таатта дуобакка көрсүһүлэригэр кини салайар хамаандатыгар үгүстүк киирситим. Оскуо-ланы бүтэриһпэр диири Чу-рапчы — Таатта дуобакка көрсүһүлэригэр кини салай-ар хамаандатыгар үгүстүк киирситим. Түгэһинэн туһунан, бу болпуруоска бэй-эм санааһын аһастаһаһын баһараһын.

Бастаһытынан, бу икки улуустар дуобакка уонна, уопсайынан, спорт хас да көрүмнэригэр оонньууларга 50 сыл устата тийгин быс-пакка ыһыһыла сылдьан ба-

ран кэһини кэмнэргэ тохтоон хаалбыттары кийини улахан-нык хомотор. Бийиги көлүөнэ иһнаттары бу спор-тивнай көрсүһүлэртэн эл-бэххэ үөрэммиттэ, спорка бастаһы хардыһарбыт бу көрсүһүлэртэн сабаламмы-та. Иккүннэн, Президеһмит М.Е.Николаев чөл олох поли-тикатын ыһтар кэмгэр улу-устар икки ардыларыгар ыч-чаты иһтэр-үөрэтэр сылаһа маннык көрсүһүлэр буолла-лара улахан суолталаахтар дик санаһыбын. Онон улуус баһылыктара, спорт үлэһи-тэрэ бу болпуруоһу өссө үчүгэйдик үөрэтэн көрөн ба-ран сөргүтэллэрэ буоллар дик баһа санааһын этэһин.

70-с сыллар ортолоругар учууталлаан уурайан, Сэмэн Ылдыыс дуобакка тренери-кэй үлэһин сабалааһыта уон-на очолорго республикаһа дуобат спордун биһир саһа кэрдиһкэ таһаарбыта. Ол

курдук, кини үөрэнээчһи Иван Новгоро-дов, сахалар-тан аан маннай 100 харахта-ах дуобакка Россияһа сүүмэрдэммит хамаандатын чилиһэ буолбута. Онтон аһын үөрэнээчһи Оля Че-палова, Россия "Урожай" обществотыгар чемпионка-лаабыта. 1980 с. СГУ-ну бүтэрэн биһир сым Дьокуус-кайга үлэлээбитим уонна Сэмэн Ылдыыс онугар интер-нат-оскуолаһа тренериһэн үлэһин тахсыбытым. Манна 3 сым курдук сылдьан баран, төттөрү куораллар төһөн СГУ-га үлэһи киирбитим. Онтон ыла университетка ду-обат тренериһин. Учууталла-рым, тренериһим Сэмэн Ылдыыс, Егор Митрофано-вич Монастырев (республика дуобатчыттарын ортогугар биллибит аһынан "Кыла-мнатар Дьөгүөр"), Уйбаан Ги-нингин уо. д. а. дуобат оонньуутугар "кытаанах ос-

куолаларын" аһаһымт, 1997 с. "Формирование творческой индивидуальности младших школьников при помощи позиционных игр" темаһа кандидатскай үлэһи көмүскээн, билигин СГУ иһинэн тэриллибит физичес-кай культура институтун до-цена буолан, университет ду-обакка сүүмэрдэммит хама-андатын тренериһэн үлэһин сылдьаһын. Сэмэн Ылдыыс курдук дьону кытта алтыһан, кинилэртэн субэһэһин, опы-тарын ылан дуобат спордун наука өттүнэн үөрэтэн ыччаты иһиннэр улахан көмө буолбуттара саарбаһа суох дик санаһыбын.

Владимир Поликарпович БАРАХСАНОВ,
СГУ иһинэн тэриллибит физическай культура ин-ститутун доцена, педагогическай наука кандидата.

ЭЗЭРДЭЛЧИБИТ

Уон ово айыарс ийэтин, сэттэ сиэн тапталлаах эбээлэрин, Герой-ийэни, Россия патристкооперациятын туйгурун, үлэ ветеранын, Чурапчы сэлэниэтин олохтообун ПЛАТОНОВА Людмила Дмитриевнаны үйэ аһардаах үбүлүгүнүн итиник, истигини эбэрдиһибит.

Күндү киһибиһигэр сир үрдүгэр баар бары үлүстэй, кэрэни, чаһыан-хаһык доруубуйаны, үлүсү үтүө ситиммилэри, үлүһтүн-үлүн үлэни баһарабыт.

Кэргэниг, оҕолорун, сиэнэрин.

Улууспут ытыктабыллаах олохтоохторо!

Сага үйэ киирэрбит аһыах хонук хаалла. 2001 сыл сакалыгар "Сага сирэ" хаһыат уон сыллаах үбүлүгүн тупсала. Сахалыы сакалыагы барытын түмэр, сомоболуур, республикага саамай элбэх сурутааччылаах "Сага сирэ" сага үйэ сэттэспитинэн киириэбин диин ыһыар.

"Сага сирэ" хаһыат өрүү эһигини кытта биригэ буолуода - үөрүүгүтүн үлүстэ, хомолтобугун көүрэттигэ. "Сага сирэ" хаһыат көмүс Эн Россияга, республикага буолар быһыыны-майгыны барытын билсэ олоруорун. Биһиги хаһыалпытынан далаһаланан эһиги дьыһыттыгы республика биллэр дьонноро: салайааччылар, учукайдар, аһар үлэһиттэр, тыа сири дьонно уо.д.а. малдыттыахтара, тугу үлэһити-хамсы, аһа-тута сылдьааларын ирэ-хоро кэлсиэхтэрэ.

Хас биридди саха киһитэ Сахатын сири, сахатын норуотун иннигэр тирээн турар уустук проблемалары, тус бэйэ араас ирбэ-таарба болпурустарын "Сага сирэ" ырытыаба, сүбэлэбэ, көмөлөһүбэ.

Эдэрдэргэ "Эдэр саастаах", тыа ыалыгар быһаччы сүбэ-ама биэрэр "Аһаһаах", үлэ-хаччы болпурустарыгар "Манньааттаах", чөл олоххо "Угумнаах", спорт туһунан "Чиргэллээх", мүлчүргэннээх сырыылары сэнээрээччилэргэ "Киһи уонна сохуоннаах", быһата, бары кэрэхсир болпурустарытын хаһар "Сага сиртэр" сурутуу, ааһы, доһордоһун!

Саха-диһин, ол иһин
"Сага сирин" мэлдьитин
Сурут уонна ыһыктаа!
Саха тыллаах букатын
Манган ордук хаһыаты
Булуон суоһаах, таптаа!

ӨЛӨКСӨӨН КӨРҮДҮӨСТЭРЭ

ТЕЛЕФОННАСТА

Урут телефон бастаан киирэрин сааһа коммутор нөмүс станцияны холбоһон кэлсэтин буолара. Телефоннуур киһи аппарата уруу-чукатын эрийэн курулатара уонна дьэ: "Коммутор, коммутор! Станцияны холбоо эрэ! Бу станция дуо? Микэ лескоз хонтуруотун холбоо эрэ!" - диин курдук хас да аадырылы туораан, ийэ-хара көлөһүгэ тохтон, табыллыаһына наадалаах киһитин буолара.

Дьэ, итинник кэмгэ Өлөксөөн оройуон киһигэр балыһытаны кытары кэлсэтиргэ быһаарынна. Телефон аппаратагын туруукутун ыга баттаан туран харса суох эрийэн курулатар уонна көтөһөн баран:

-Алло, аллоо-уо! Коммутор дуо? - диин хаһытыыр. Эппизт мэллгир, Биһиги киһибиһигэр өссө сытайан туран каста даһаны эрийдэ да туһа суох. Кэникиһэн кыһыран аппарата да тонсуйан көрдө, үөхсөн да ылла. Онуоха суотчут Наһааа мүчүк тынан баран эттэ:

-Өлөксөөн, ити телефон провода суох ээ, көрбөккүн дуо?

НАЧАЛЬНИГЫН КЫҤЫРДЫБЫТ

Өлөксөөн ханна-ханна үлэһэбэттэ баарай. Биһиги кэмгэ онноорбор милиһсийэрэ үлэһин сылдьыбыттаах.

Ол күһүн коллективин кытары куобахтыы хоно-сүтэ барыттар. Тийбит күннэригэр балай да бултуһан, хоһоллоругар тото-хана аһаан, үөрэ-көтө кэлсэтин утуйбуттар. Сарсыарда борук-сорукка туруу буолбут. Өлөксөөн көбүрэттэ тахсыбыта арай биһиги тийт төрдүгэр таһаарыа Афанасий киһи диэки көхсүнэн буолан чэпчэтинэ тулар эбит. Биһиги киһибиһигэр дьыһыттыах санаата киирэн, оһон тийэн ытыһынан самыга таһыйа-таһыйа сакалаах буолбут.

-Оок-сиз, доһоор! Уолум сибэ-сэбиргэлэ астыһын эбитин, барылатан түһэн, бэл тийт иһигиниһигэр дьылы тынар эбэт!

Киһитэ эргиллэ биэрээт, улаханник кыһылар:

-Хайдах буолбут киһигиний!

Өлөксөөн өйдөөн-дьүүлээн көрбүтэ соторутааһыта саһа ананан кэлбит начальнига эбит.

А. СЛЕПЦОВ.

УБААСТАБЫЛЛААХ ААБААЧЧЫ!

Сага, XXI-с үйэ бастакы сылын-2001 сыл бастакы аһарыгар улуус хаһыатыгар "Сага олоххо" сурутарын бу дьыл алтынны 1 күнүттэн сааһааммыта. Сурутуу сыаната-сыл аһарыгар 117 солк., биһиги 20 солк., тэрилтэбэ сурутуу сыл аһарыгар 140 солк. Сурутуу "Сага олох" хаһыат редакцията ытар (дуоһаардаспыт дьонноруна).

Улуус киһигэр өлөрөөччулар сурутуу "Сага олох" редакциятыгар ытыаххытын эбэтэр кыһан кэлбэттэр телефонунан сакаастааххытын сөп.

Улуус олоһун-дьаһаһын, куннээһи сонуннарын сырдатар "Сага олох" хаһыакка сурутарын умнума!

Хаһыакка сурутуу ахсынны 10 күнүнэн түмүктөнөр.

Оскуолаттан сонун

ҮГҮС КЭРЭ ДЬААЛЛАР ҮКСҮҮ ТУРДУНАР.

Айылда барахсан комус сонун уста өхсөн, ырыа хачар саһынаарын бүтүһэ. Кыһын сааһаланан, тынны түһэ, оскуолаларга биһиги оскуолабытыгар араас дьаһаллар буолан аастылар. Ол курдук, республикабыт Суверенитетин 10 сылын туолуутугар аһаһыт нэдиэлэ олус тэрээһиннээхтик ытыллыбыта. Бастакы күнүгэ маастабай суруу күнэ буолбута. Түмүккэ 300 мнэтэрэ кира саастаахтарга Саһа Варламова, улахан кыргыттарга Вера Варламова, өтпөн 500 мнэтэрэбэ улааттарга Вера Варламова иһиннэ 1000 м дистанцияга Алик Захаров бастабытара. Нэдиэлэ устатын тухары "Мин республика" диин аһаһаах. "Сага сирин" историйтын төһө билэриний? диин ви́кторина ытыллыбыттар. Оһоно түмүк хаманданан таһаарылыбыта: 10 кыл. 1-кы, 8 кыл. 2-с, 9 кыл. 3-с мнэтэ буоллулар. Саһамай элбэх ыһытыга таһа эппизтээн биллиларын көрдөрбүт Ула Попова, Гоша Окочешников (10 кыл.) аһал биһигиниһэн наһараадалаһытара.

Нэдиэлэни "Үүнү-2000" диин быһыстатка-дыһарына түмүктэбэтэ. Бары ыһаастар сүрдэх көхтөөхтүк ытыһылар. Түмүккэ 1 мнэтэни 7 кыл. (сал. А.Ф.Ногови́н), 2 мнэтэни 6 "б" (сал. А.Н.Макарова), 3 мнэтэни 6 "а" (сал. А.А.Пермякова) ытылар. Сөмөй бөдөн үчүһэйлээхтэринэн Сергей Коржик (халпыһта), Жени Сивцев (каһык) уонна Люба Окочешникова (париссон) буоллулар. Оттон Маша Абрамова өһөөх халпыһтаһы, Витя Сивцев ыһыһыны үчүһэйлээхтэрин аһалан көрдөрүгү туруоран үгүс киһини сөхтөрдүлэр. Ула Попова саһамай элбэх кэрүүһүн кыттыбытын иһин бэлэстэннилэр. Манньк туһалаах үлэни, көхтөөх дьарыгы көрүлүгү кэрэ дьаһаллар нэдиэлэ ытылла туруотуннар.

Настя ПОПОВА, Мугудайдааһы Иванова "Баһа саһаа" авторскай оскуолаларын 8 кыл. үөрэнээччигэ, "Дүкээбил" литературнай куруһуок чилиһэ.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

АКСБ РФ, Чурапчиское отделение № 5048 принимает от населения:

Срочные депозиты в сумме от 300 до 4999 долларов США со сроком хранения:

-3 месяца -2% годовых;

-6 месяцев -2,5% годовых;

-9 месяцев (только для пролонгации) -2% годовых.

Срочные депозиты в сумме от 5000 до 9999 долларов США со сроком хранения:

-3 месяца -3% годовых;

-6 месяцев -3,5% годовых;

-9 месяцев (только для пролонгации) -3% годовых.

Срочные депозиты в сумме от 10000 до 49999 долларов США со сроком хранения:

-3 месяца -3,5% годовых;

-6 месяцев -4,5% годовых;

-9 месяцев (только для пролонгации) -4% годовых.

Вклад с ежемесячным начислением процентов-2,5% годовых.

"Пополняемый" на срок 3 мес. и 1 день-3% годовых.

"Пополняемый" на срок 6 месяцев-4% годовых.

Вклад "Особый" -5% годовых.

"Особый номерной" на срок 3 мес. и 1 день-6% годовых.

"Особый номерной Сбербанка России" на срок 1 год и 1 месяц-7% годовых.

Дополнительную информацию можно получить по телефону: 41-286.

БИЛЛЭРИИ

Бу ый устата Чурапчы сэлэниэтин управлениетин үлэһиттэрэ хас биридди кыһынан сылдьан паспорттаһа үлэһин ытыллаһынан, сэлэниэти олохтоохторо бары паспорттарын, чэпчэтиннэ туһанар даһааһынан, идентификационный нүөмүрү дээх сибидиэтэлиһибэни, улаһабыт хонча оттур киргит докумуоннарын бэлэмнэ, көрсөргүтүгү, иттиах аһаллар ыттаргытын баайгытыгар көрдөһүт.

Чурапчы сэлэниэтин управлениета.

СУТУКТЭННИБИТ

Артемьев Федор Гаврильевичка Чурапчы улуһунааһы ис дьыала отделынан 1989 с. ахсынны 11 күнүгэр бэриллбит IV-CH сериялаах, 653516 №-дээх паспорт сүппүтүнэн дьынэ суоһунан аһыллар.

xxx

Егорова Раиса Платоновна Чурапчы улуһунааһы ис дьыала отделынан 1996 сыл алтынны ый 8 күнүгэр бэриллбит V-CH сериялаах, 657737 №-дээх паспорт сүппүтүнэн дьынэ суоһунан аһыллар.

КӨННӨРҮҮ

Хаһыат сэттиннэ 1 күнүгэр 125 №-гэр иккис балаһа "Улуус Мунһаар депутатка кандидаттарынан регистрацилланылар" диин матырыйаал бастакы колонкагыгар Харлампьев Иван Ивановичты 1944 сыллаах төрүүх диин көннөрөн аһыллыахтаах.

Чурапчы сэлэниэтин олохтооһо

ДОРОФЕЕВ Дмитрий Антонович

эдэр сааһыгар сэттиннэ 9 күнүгэр уһун маһаан ыһаһытан өлбүтүн, дириһини курутуһан туран, аймактарыгар, таһаарыстарыгар, билэр дьонугар иһитиһэрбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, биһигэ төрөөбүт убайдара, бырааттара, балыстара.

ПАРФЕНОВ Сергей Гаврильевич

өлбүтүнэн дириһ куруһуоннарын тирдэллэр: -Тапталлаах уоллара Сергей өлбүтүнэн Кытаанах олохтоохторугар, убайдарыгар Парфенов Гаврил Гаврильевичка, саһастарыгар Анастасия Гаврильевна Чурапчытан, Кытаанахтан, Хайахсытан аһаһтара.

-Күндүгү саһыар таһаарыстара Парфенов Сергей Гаврильевич киһилэр кэһкэлэртиттэн соһучу туорааһыттан ийэтигэр Анастасия Гаврильевна, аһатыгар Гаврил Гаврильевичка, биһигэ төрөөбүт бырааттарыгар уонна балтыгар биһигэ үөрэнит таһаарыстара, учуутала А.А. Ноева.

-Күндү быраата Парфенов Сергей Гаврильевич өлбүтүнэн Ноева Анна Гаврильевна Саһа дотсадыгар биһигэ үлэһит дьыоһалар.

-Ийэтигэр Анастасия Гаврильевна, аһатыгар Гаврил Гаврильевичка, биһигэ төрөөбүтүгүгү Кытаанахтан участковой балыһа коллектива.

Тапталлаах уола, Дьонуускай куораттааһы Федеральная казначейство юрһа

РОМАНОВ Сергей Петрович

хомолтоһоһу өлбүтүнэн управлениета кылааһынай бухгалтерын солбуһаһы Романова Августа Афанасьевна, киһи дьынэ кэргэнигэр дириһ куруһуоннарын тирдэллэр.

Улуустааһы дьынэ-уот, коммунальнай хаһаайыһыта управлениетин администрацията, профкома.

Тыһа, үлэ ветерана, улуус кырдыас тракторһа, Үлэ Кыһыл Знамята орден кавалера, Чурапчы сэлэниэтин олохтооһо

АЛЕКСЕЕВ Семен Дмитриевич

эмиск өлөн туорааһыттан дириһ куруһуоннарын тирдэллэр:

-Тэрилтэлэрин ветерана, биһиги убаастанар ытык кырдыаһа, Үлэ Кыһыл Знамята орден кавалера Алексеев Семен Дмитриевич өлөн туорааһыттан кэргэнигэр, оҕолоругар, чугас аймактарыгар "Чурапчы" ИТС МУП администрацията, профкома, коллектива.

-Кэргэнигэр Мотрена Ивановна, оҕолоругар, сиэннэригэр Борисовтар, Ноевтар.

-Тапталлаах аһата Семен Дмитриевич өлбүтүнэн бэйэлэрин үлэһиттэригэр Алексеев Семен Семеновичка улуустааһы дьынэ-уот, коммунальнай хаһаайыһыта управлениетин администрацията, профкома.

Редактор: ПОНОВ Г.
ААДЫРЫСЫТ: 678700, Чурапчы
спл. Карл Маркс уул. 26 "а".
ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор -
41-332, отделлар - 41-265.

Хаһыаты тэрийээччилэр: Редакция, Улуус дьаһалтата, Саха
Республикатын Правительствота. Хаһыат сахалыы тылпанын -
сарааһа, субуотага таһар. Хаһыат индекса: 54907

Автор сурутар этиһэр саһаа
редакция позициятыгар
мэлдьи сөп түбэһэр буолбатах.
Сурукка ыһылар чалчылар
кырдыктаахтарыгар
эһиһитиннэ автор түс бэйэтэ
сүгэр.

«Сахаполиграфиздат» компания. Таатта улуһунааһы типография. Оффсетнай бэһэт.
679650, Ытык-Күөл сэл. А. Мординов уул. № 18. Тираһа 2050.
Сакааһыт №№-гэ 129-130. 10.11.2000 с. бэһээккэ бэриллэнэ.